

ATATÜRKÇÜLÜK VE ATATÜRK İLKELERİ

A.ATATÜRKÇÜLÜK

Temel esasları Atatürk tarafından belirlenen devlet, toplum, fikir ve ekonomik hayata ilişkin gerçekçi düşünce ve ilkelere denir. Atatürkçülük, Atatürk döneminde gerçekleştirilen devrimlerin kaynağı ve düşünsel yönüdür. Atatürkçülük Türk Milleti'nin ihtiyaçlarından ve tarihi gerçeklerden ortaya çıkmıştır. Yabancı akımlarla ve sistemlerle bağdaştırılamaz. Birbirini destekleyen düşünceler ve ilkeler topluluğudur. Atatürkçü düşünce sistemi Türkiye Cumhuriyetini her alanda çağdaş uygarlıklar seviyesine ulaştırmayı amaçlamıştır. İlerleme ve çağdaşlaşma amacı taşır. Ayrıca Türk milletinin her alanda refah, güven ve huzur içerisinde özgür ve bağımsız bir şekilde yaşamasını sağlamayı amaçlar. Atatürk büyük nutkunda bu amacını **“Esas, Türk milletinin haysiyetli bir millet olarak yaşamasıdır... Böyle bir millet esir yaşamaktansa yok olsun daha iyidir.”** demiştir.

Atatürkçülüğün Temel Özellikleri

- 1.Türk milletinin ihtiyaçları sonucu ortaya çıkmıştır.
- 2.Bir birine bağlı ve gerekli işlerden oluşmuştur.
- 3.Siyasal, sosyal ve hukuksal alanda laikleşmeyi esas alır.
- 4.Tam bağımsızlığın korunmasını ve sürdürülmesini hedef almıştır.
- 5.Akıl ve bilimi rehber edinmiştir.
- 6.Türk milletinin refahını ve huzurunu sağlamayı hedefler.
- 7.Bölücü değil birleştiricidir, dolayısıyla ırkçılığı reddeder.
- 8.Barışçıdır, her türlü yayılcılığa karşıdır. Doğal olarak emperyalizme karşıdır.
- 9.Her türlü iç ve dış sömürüye karşıdır.
- 10.Sınıf çatışmasını reddeder.
- 11.Evrensel nitelikler taşır. Bu açıdan birçok ezilen ulus için kurtuluş yolu olmuştur.
- 12.Ulusal egemenliğin ülke yönetimine hâkim kılınmasını savunmuştur.
- 13.**Toplumsal yönden** adaletçi, birleştirici, bileşimci ve dengecidir.
- 14.**Felsefi yönden** akılcı, laik, devrimci ve tutuculuğa karşıdır.
- 15.**Ekonomik ve siyasal yönden** özgürlükçü, bağımsızlıkçı, ulusçu ve devletçidir.

Atatürkçü Düşünce Sisteminin Kaynakları

- Aydınlanma çağı ve Fransız İhtilali'nin düşünceleri.
- Osmanlı çağdaşlaşma sürecinin deneyimleri.
- Atatürk'ün kişisel görüşleri ve dönemin Türkiye'ye özgü koşulları

B.ATATÜRK İLKELERİ

Atatürk ilkeleri, Atatürkçü düşünce sistemini kurmak ve geliştirmek amacıyla ortaya konulmuştur. Türk milletinin ihtiyaçlarından ortaya çıkan bu ilkeler tarihsel ve sosyolojik gelişmelerin bir sonucudur. İlkelerin tamamı 1937'de anayasa hükmü haline getirilmiştir. Kaynağını Türk Kurtuluş Savaşı'ndan alan Atatürk devriminin altı ilkesi; birlik, otorite, eşitlik, devleti güçlü kılma amaçlarına yönelik olarak Türkiye Cumhuriyeti'nin temel niteliği olarak benimsenmiş ve 1937'de anayasanın ikinci maddesinde yer alarak ayrıca bir devlet modeli olmuştur. İlkeler 10 Mayıs 1937'de benimsenen sıra içinde açıklanmıştır.

Atatürk İlkeleri

Temel ilkeler ve öncelikle bağlantılı oldukları alanlar

1. Cumhuriyetçilik	➡ Siyasal alandaki inkılâplar.
2. Milliyetçilik	➡ Eğitim ve kültür alanındaki inkılâplar.
3. Halkçılık	➡ Sosyal ve Toplumsal alandaki inkılâplar.
4. Laiklik	➡ Hukuk alanındaki inkılâplar.
5. Devletçilik	➡ Ekonomi alanındaki inkılâplar.
6. İnkılâpçılık	➡ Çağdaşlaşma ve değişim.

Atatürk döneminde gerçekleştirilen inkılapların her birini sadece bir ilke ile ilişkilendirerek açıklamaya çalışmak doğru bir yöntem değildir. Yukarıdaki tabloda çeşitli alanlarda yapılan inkılaplarla bunların **öncelikle** ilişkili oldukları ilkeler verilmiştir. Örneğin siyasi alanda yapılan inkılaplar **öncelikle** cumhuriyetçilik ilkesi doğrultusunda gerçekleştirilmiştir; ancak siyasi alanda yapılan inkılapların diğer ilkelerle de kimi açılardan ilişkili olduğunu unutmamalıyız.

İlkelerin Uygulanmasının Dönemlere Göre Yoğunluğu

Cumhuriyetçilik	1922-1923 ve 1930-1934 yılları arasında
Milliyetçilik	1919-1922 ve 1928-1932 yılları arasında
Halkçılık	1926-1934 ve 1934-1938 yılları arasında
Laiklik	1922-1924 ve 1925-1926 yılları arasında
Devletçilik	1929-1938 yılları arasında
İnkılapçılık	Dönemlerin tümünde

Atatürk'ün Bütünleyici İlkeleri ve İlişkili Oldukları Temel ilkeler

Ulusal Egemenlik	Cumhuriyetçilik
Milli Birlik ve Beraberlik	Milliyetçilik
Milli Bağımsızlık	Milliyetçilik
Yurtta Barış, Dünyada Barış	Milliyetçilik ve Halkçılık
Akılcılık ve Bilimsellik	Laiklik
Çağdaşlaşma ve Batılılaşma	İnkılapçılık
İnsan Sevgisi(Hümanizm)	Bütün ilkeler

B.1.Atatürk'ün Temel ilkeleri

CUMHURİYETÇİLİK İLKESİ

Atatürk yeni Türkiye'nin adını belirlemeden önce Fransızca **republique** sözcüğü üzerinde durmuştur. Bu sözcüğün yapısı incelendiğinde kelimenin kökü olan **res** sözcüğü mal, **publica** ise genel anlamına gelir. Dolayısıyla sözcüğün Türkçe manası herkesin malı olan yönetim veya tüm yurttaşlara hizmet eden hükümet biçimi anlamına gelir. Cumhuriyet sözcüğü ise Arapça kökenlidir. Arapçada toplum, topluluk anlamına gelen cumhur kelimesinden türemiş olup halkın yönetimi demektir. Cumhuriyet en yalın haliyle **egemenliğin halka ait olduğu, halkın kendi kendini yönettiği siyasal sistemdir.**

Cumhuriyet kelimesi dilimize ilk kez Şinasi'nin Reşit Paşa için yazdığı şiirinde: **"Ey ahali-i fazlın reis-i cumhuru"** mısrasında geçer. Günümüzde özgürlük ve eşitlik getiren, egemenliği halka veren, modern anlamda cumhuriyetler ancak 1776 ABD, 1789 Fransız devrimlerinden sonra kurulabilmişlerdir. Cumhuriyet, ulusçu, demokratik, özgürlükçü, çoğulcu bir yönetim ilkesidir. Atatürk'ün altı ilkesiyle birlikte önce 1931'de CHP programında, 1937'de ise anayasada yer almıştır. 1924 anayasasının birinci maddesi **"Türkiye Devleti bir cumhuriyettir"** demektir. Yine aynı anayasanın ikinci maddesine göre: Türkiye devleti cumhuriyetçi, milliyetçi, halkçı, devletçi, laik ve inkılapçıdır denilerek Türkiye Cumhuriyeti'nin nitelikleri belirtilmiştir. Dünyanın hiçbir anayasasında buna benzer bir madde bulunmamaktadır. Bu maddeler 1961 ve 1982 anayasalarında da ilk maddeler olma özelliklerini korumuşlardır. Yine anayasamızda yer alan maddelere göre bu yönetim biçimi hiçbir zaman değiştirilemez ve değiştirilmesi teklif edilemez.

Cumhuriyetçilik ilkesi **milliyetçilik ilkesiyle** yakın ilişkilidir. Zaten milletini seviyor olmak egemenliği millete vermeyi gerektirir. Ulusal egemenliğin gerçekleşmesi için ön koşullardan biri de ulusal bağımsızlıktır. Atatürk: **"Türk milletinin tabiatına ve adetlerine en uygun idare şekli cumhuriyet idaresidir."** demiştir.

Cumhuriyetçilik ilkesi **halkçılıkla** da yakın ilişkilidir. Türkiye Cumhuriyeti Devleti halka hizmet anlayışıyla hareket etmiştir. Cumhuriyet ve cumhuriyetçilik Türk halkının hem devlet yönetimine, hem de toplumsal hayata katılımını artırmayı hedeflemiştir.

Cumhuriyetçilik **laiklikle** de yakın ilişki içerisinde. Çünkü Türkiye Cumhuriyeti dini kurallarla yönetilen bir devlet değildir.

Cumhuriyet rejimiyle **demokrasi** arasında da sıkı bir ilişki vardır. Mustafa Kemal, ”**Cumhuriyet rejimi demek, demokrasi sistemi ile devlet şekli demektir.**”sözüyle demokratik bir cumhuriyet idaresinin benimsediğini belirtmiştir. Günümüzde adında cumhuriyet sözcüğü olan fakat demokrasiyle yönetilmeyen ülkeler de vardır. Mısır Arap cumhuriyeti, İran İslam Cumhuriyeti, Çin Halk Cumhuriyeti gibi... Çağdaş cumhuriyetçiliğe göre egemenliğin ulusta olması gerekir.

Cumhuriyetin çağdaş hukuk kurallarına dayanması gerekir. Ulus egemenliğine ve çağdaş hukuk kurallarına dayalı cumhuriyetlere demokrasi adı verilir. Demokrasi cumhuriyet yönetiminin ileri bir aşamasıdır. Cumhuriyet bir yönetim biçimi iken demokrasi bir yaşam biçimidir. Cumhuriyet yönetimi azınlığın irade ve çıkarlarının gözetildiği, birey haklarına saygılı, çağdaş hukuk kurallarına dayalı olduğu oranda demokratik cumhuriyet olur. Cumhuriyet anlayışında vatandaş, demokraside birey kavramı ön plandadır.

Cumhuriyet hem bir devlet şekli, hem de bir hükümet şeklidir. Saltanatın kaldırılmasıyla egemenlik kişi veya zümreden halka geçtiğinden devlet şekli olarak uygulanmıştır. Ayrıca Türkiye Cumhuriyeti Devleti’nin temel organları seçim ilkesine göre kurulduğundan hükümet biçimi olarak ta uygulanmaktadır.

Atatürk cumhuriyet **için en büyük eserim** demiştir. Siyasal alandaki devrimler Atatürk’ün bu şekilde nitelendirdiği cumhuriyetçilik ilkesi doğrultusunda gerçekleştirilmiştir. Atatürk cumhuriyeti koruma ve kollama görevini öncelikle Türk gençlerine vermiştir. 30 ağustos 1924’te Dumlupınar Savaşı’nın yıl dönümünde meçhul asker anıtının başında yaptığı konuşmada: ”**Ey yükselen yeni nesil, cumhuriyeti biz kurduk, onu yükseltecek ve sürdüreceğ olan sizsiniz**” demiştir. Yine 1927’de verdiği büyük söylevde: ”**Ey Türk gençliği! birinci vazifen Türk istiklal ve cumhuriyetini korumak ve savunmaktır**” demiştir.

Cumhuriyetçilik İlkesi Doğrultusunda Yapılan Yenilikler

- ▶ TBMM’nin açılması
- ▶ Saltanatın kaldırılması
- ▶ Cumhuriyet’in ilan edilmesi
- ▶ Halifeliğin kaldırılması
- ▶ Çok partili hayata geçiş denemeleri
- ▶ Seçmen yaşının 18’e düşürülmesi
- ▶ Kadınlara seçme ve seçilme hakkının verilmesi
- ▶ Ordunun siyasetten ayrılması

MİLLİYETÇİLİK İLKESİ

Milliyetçilik batı uygarlığının bir unsurudur. Irkın biyolojik bir realite olmaktan ziyade tarihi, sosyolojik ve manevi bir realite olarak kabul edilmesi batı uygarlığının anladığı manadaki milliyetçiliğin temelidir. Avrupa’da derebeylik düzeninin yıkılmasıyla oluşmaya başlayan kapitalist düzenin oluşumu döneminde toprak, ekonomik yaşam, dil, ruhsal yapı ve kültürel özellikler yönünden benzerlik gösteren en geniş insan topluluğu olarak ulus kavramı ortaya çıkmıştır. Buna göre batılı manada ulus kavramının ortaya çıkmasını sağlayan en önemli öğe ekonomik çıkar duygusu ya da bilincidir.

Genel olarak ulusçuluk ulus kavramına bağlılık, ulusunu yüceltmeyi ve kalkındırmayı amaçlayan bir akımdır. Bağımsızlık ve egemenlik gibi iki temel ilkeye dayanır. Milliyetçilik kendisini millet denilen bu topluluğun bir üyesi olarak gören kişilerin ait oldukları bu toplumu sevmeleri, yüceltmeleri ve ortak amaçlar doğrultusunda birlikte hareket etmelerini ifade etmektedir. Milliyetçiliğin en önemli ögesi millet olmaktır. Günümüz anlamında millet kavramı aralarında dil, kültür, duygu ve ülkü birliği olan insan topluluğunu ifade etmektedir.

Atatürk milliyetçiliği dini ve soyu ne olursa olsun kendisini Türk yurttaşı bilen herkesi Türk ulusundan sayar. Atatürk;”**Türkiye Cumhuriyeti’ni kuran Türk halkına Türk milleti denir.**”diyerek soy ve ırk temelli olmayan bir millet tanım yapmıştır.1961 Anayasamızın 54.maddesi:” **Türk Devleti’ne vatandaşlık bağı ile bağlı olan herkes Türk’tür**” der. Anayasamız Türk milliyetçiliğinin milletimizin bütün fertlerini, kaderde, kıvançta, tasada ortak bölünmez bir bütün olarak, milli bir şuur etrafında topladığını belirtmiştir.

Atatürk’ün milliyetçilik anlayışı kültür milliyetçidir, ırkçılık temeline dayanmaz, birleştirici ve bütünleştiricidir. Laiklikle bütünleşme halindedir. Bundan dolayı yaygın olan milliyetçilik anlayışından farklı olarak din faktörü Atatürk milliyetçiliğinin dışında bırakılmıştır. Bu açıdan din, mezhep ve inanç farklılıklarımızın milli bütünlüğümüzü zedelemesine izin vermez.

Atatürk milliyetçiliğinin özellikleri:

- ▶ Mistik değil-Realisttir.
- ▶ Dogmatik değil-Rasyoneldir.
- ▶ Saldırgan ve yayılmacı değildir, aksine barışçıdır. Başka ulusların haklarına saygılıdır.
- ▶ Siyasi birlik, dil birliği, tarih birliği, kültür birliği, amaç, ülkü ve ideal birliği gibi şeyleri temel alır.
- ▶ Turancılığa ve şovenizme karşıdır. Ayırıcı değil birleştiricidir.
- ▶ Dini ve soyu ne olursa olsun kendini Türk yurttaşı bilen herkesi Türk ulusundan sayar.
- ▶ Ulusçuluk başkalarının varlığına ve haklarına saygılı olmayı gerektirir. Atatürk milliyetçiliği bu açıdan antiemperyalisttir. Çünkü ulusçuluğun temelinde insan ögesi ve hümanizm vardır.

Atatürk milliyetçiliği, Anadolu toprakları üzerinde yaşamış olan eski toplumların bıraktıkları uygarlık ve kültür kalıntılarına da sahip çıkar. Atatürk:”Ne mutlu Türk olana değil, **Ne mutlu Türküm diyene** diyerek ırkçılıktan uzak bir milliyetçilik anlayışını benimsemiştir. Atatürk ulusçuluğunun çerçevesini Misak-ı Milli belirlemiştir.

Atatürk milliyetçiliği dayanışmayı, insan sevgisini ve toplumsal birliği ön plana çıkarır. Bu açıdan **halkçılık ilkesiyle bir birlerini bütünlerler**. Atatürk milliyetçiliği Türk halkının sadece bağımsızlığını korumakla yetinmez, onu çağdaş uygarlıklar düzeyine çıkarmayı hedefler. Atatürk milliyetçiliğinde tüm Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının eşit haklara sahip olduğuna inanılmıştır. Sınıf ayrımı ve sınıf çatışmalarını reddederek bunu yerine dayanışmayı esas alır. Milleti bölünmez bir unsur olarak ele alarak milli birlik ve beraberliğimizin zedelemesini engeller. Bu yönleriyle yine halkçılık ilkesini bütünler. 1929-1933 dünya ekonomik bunalımında halkçılık ilkesi devletçiliğe yol açtığı gibi, milliyetçilikle de desteklenmiştir.

Atatürk milliyetçiliğinin ilginç bir tarafı da emperyalizme karşı bağımsızlık yolunda bir program olmasına rağmen kültürel ve siyasal alanda batılılaşmayı içermesidir.

Atatürk milliyetçiliği çok geniş bir kavramdır. Örneğin anadil, ulusal dil bilincine ancak yazı devrimi ile erişildiği için Türkçeyi Arap alfabesiyle yazdığımız sürece anadil bilincine ulaşmamız mümkün değildir. Bu durum Atatürk milliyetçiliğinin ne kadar geniş bir kavram olduğunu göstermektedir.

Milliyetçilik konusunda geçmişten bugüne kadar ortaya atılmış birçok farklı veya benzer fikir, görüş ve anlayış vardır. Bu anlayışlardan en çok ön plana çıkanlar dil, din ve irak birliğine dayanan objektif milliyetçilik anlayışı ile ünlü Fransız tarihçi Ernest Renan tarafından ortaya atılan subjektif milliyetçilik anlayışıdır. Ernest Renan’a göre;”**İnsan ne ırkının, ne dilinin, nede dininin nede nehirlerin izlediği yolun, nede sıradağların eseridir.**”Ona göre milleti oluşturan bağlar ortak bir mazi, ortak hatıralar, ideal, istikbal ve amaç birliği, geçmişte yaşanmış ortak acı ve sevinçler, birlikte kazanılan başarılar ve zaferler, ortak bir amaca varmak için verilen mücadeleler ile ortak tehlikelere karşı birlikte koyma isteğidir.

Bu görüşe göre millet, ortak bir maziye ve gelecekte de birlikte yaşama arzusuna sahip olan insan topluluğudur. Atatürk’ün milliyetçilik anlayışı da kültür ve ülkü birliğine büyük vurgu yapar. Bundan dolayı genel olarak Atatürk’ün milliyetçilik anlayışı subjektif milliyetçilik anlayışına daha yakındır.

HALKÇILIK İLKESİ

Halk sözcüğü Arapça kökenli bir kelime olup yaratma anlamına gelir. Genel anlamda ise bir devletin sınırları içerisinde oturan ve onun yasalarına bağlı insanların tümüne halk denir. Ancak günümüzde halk kavramı sosyolojik açıdan ve yönetim açısından farklı manalarda kullanılabilir.

Sosyolojik Olarak Halk: Kültürleri ortak olan bireylerin veya toplulukların oluşturduğu nüfus topluluğudur.

Yönetim Açısından Halk: Ulusun aydınlar, kamu görevlileri dışında kalan bölümüne denir.

Atatürk İlkeleri Bakımından Halk: Türkiye’de yaşayan soyu, dili, dini, siyasi ve felsefi inancı ne olursa olsun herkes Türk halkını oluşturur.

✓ Kimi zaman bir birlerinin yerine kullanılıyor olsa da halk kavramıyla millet kavramı arasında bazı farklılıklar vardır. Halk kavramı millet kavramından bazı yönleriyle ayrılır. Millet yani ulus kavramı geçmişten geleceğe doğru uzanan geniş bir kavramdır. Halk ise ulusun bugünkü uzantısıdır. Ayrıca bir ülkenin halkı farklı kavimlerden oluşabilir.

Halkçılık: Halk egemenliğini temel alan, yönetimde halka dayanan ve ondan güç alan, aldığı bu güç ile halka hizmet etme anlayışıdır. Bu hizmetin amacı halkı maddi ve manevi özgürlüğüne kavuşturmaktır. Halkçılık halkın kendi kendisini yönetmesini ön görür. Bu bakımdan **cumhuriyetçilik ilkesiyle** yakından ilişkilidir. Halkçılıkta esas halkın kendisini demokratik esaslara göre yönetmesidir. Bunun gerçekleşmesi için ulusal egemenliğin halk tarafından halkın menfaatine kullanılması gerekir. Egemenliğin halk yararına kullanılabilmesi için de egemenliğin tamamen halka ait olması gerekir.

Diğer taraftan Halkçılık millet içerisinde tüm insan gruplarının yararına bir siyaset izlenmesini gerektirir.

Halkçılık, **halk egemenliği, eşitlik, sınıfsızlık** gibi üç temel ilkeye dayanır. Tanımdan da anlaşılacağı gibi halkçılık, cumhuriyetçilik ve milliyetçilik ilkeleri bir birlerini bütünlerler. Halkçılık toplumun kaynaşmasını sağladığı gibi milli egemenliğin daha güçlü olarak yerleşmesine katkıda bulunur. Dolayısıyla halkçılık, **cumhuriyetçilik** ve **milliyetçilik** ilkelerinin doğal bir sonucudur. Atatürk’ün belirttiği gibi:”Ulus, ayrıcalıksız, sınıfsız, kaynaşmış bir kitle ile olur.”

Halkçılığın Özellikleri:

1.Hiç bir kişiye, aileye, zümreye ve sınıfa üstünlük ya da ayrıcalık tanınmaz. Toplumda sınıf ayrımı ve üstünlüğü yoktur.

Türkiye’de kadınlara erkeklerle eşit haklar verildiği zaman Avrupa da Türk kadınının buna henüz hazır olmadığını söyleyenlere Atatürk:” **Hürriyeti denemek için önce hürriyeti vermek gereklidir**” demiştir.

2.Sınıf kavgasını kabul etmez. Çünkü Atatürk’e göre, Türk toplumunda işçi sınıfı ve kapitalist sınıf yoktur. Bunların yerine meslek ayrımı vardır. Halkçılık, toplumu oluşturan işçi, memur, esnaf gibi çeşitli kesimlerin kaynaşmasını sağlamıştır.

Fakat Türkiye’de Atatürk’ün ölümünden sonra devletçilik gerilemiş, özel girişimcilik ön plana çıkmaya başlamıştır. Toplumsal sınıflar bu gelişmeyle belirmeye başlamıştır. Marksizm’e göre sınıfsız toplum, mutlak eşitliğin son aşamasıdır. Oysa Türk devrimi halkçılık anlayışı ile ulus potası içinde toplumu imtiyazsız ve sınıfsız bir hale getirmek ve yasalar önünde herkesin eşitliğini savunmakla bunu gerçekleştirmiştir. Bu durum aynı zamanda halkçılıkla milliyetçilik arasındaki sıkı ilişkiyi de ortaya koymaktadır. Atatürk diyor ki: **“Millî servetin dağıtımında daha mükemmel bir adalet ve emek sarf edenlerin daha yüksek refaha ulaşması millî birliğin muhafazası için şarttır.”**

3. Halkçılık ilkesi doğal olarak devletçiliği de beraberinde getirir. Halkçılık halk devleti yolunda ortaya çıkan bürokratik ve kapitalist engellerin yok edilmesini amaçlar. Devlet ekonomik ve sosyal hayatın içerisinde yer alarak herkesin insan haysiyetine yaraşır bir yaşam sürmesinin koşullarını oluşturmaya çalışır. Ayrıca halkçılık devlete bazı görevler yükler. Buda devletçiliği zorunlu kılar. Devlet, eğitimden sağlığa, çalışma hayatından ekonomiye kadar birçok alanda halkın yanındadır. Bunu yaparken sınıf, cinsiyet ve ırk ayırımı yapmaz.

Günümüzde ise anayasalarımızda yer alan bazı maddeleri bu duruma örnek gösterebiliriz. Örneğin 1961 ve 1982 anayasalarımızda yer alan: **Gerekirse kamu hizmeti niteliği taşıyan özel teşebbüsler kamu yararının gerektirdiği hallerde devletleştirilebilir. Devlet toprağın verimli olarak işletilmesini sağlamak için topraksız köylüye toprak sağlamak için önlem alır... Maddesi gibi.**

Halkçılıkla devletçilik arasında çok sıkı bir bağ vardır. Halkçılık bütün halkın devlet imkânlarından eşit olarak yararlanmasını, devletin ülkenin her yerine hizmet götürmesini sağlamıştır. Devletçilik olmadan halkçı politikalar izlemek çok zordur. Özel sektör yatırımları bilindiği üzere kar amaçlı yatırımlardır. Devlet yatırımları ise aynı zamanda hizmet amaçlı yatırımlardır. Örnek vermek gerekirse; yurdun herhangi bir köşesinde bulunan 50 haneli bir köye özel sektörün okul yapması çok rastlanan bir durum değildir; fakat Anadolu’nun her yerinde devlet tarafından yapılmış sayısız köy okuluna rastlamak mümkündür. Bundan dolayı halkçılık ilkesi devletçilik ilkesiyle ekonomik manada desteklenmiştir.

4.Kanun önünde herkesin eşit haklara sahip olmasını esas alır.

- ◆ Aşar vergisinin kaldırılması,
- ◆ Gelire göre vergi uygulaması,
- ◆ Azınlıkların ayrıcalıklarının kaldırılarak Türk vatandaşı sayılmaları,
- ◆ Eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması,
- ◆ Eski rütbe ve unvanların yasaklanması,
- ◆ Kadınlara siyasal haklar tanınması,
- ◆ Millet mekteplerinin kurularak okuma yazma seferberliğinin başlatılması,
- ◆ Çocuk Esirgeme Kurumunun açılması,
- ◆ Devlet hastanelerinin açılması,

Gibi gelişmelerin hepsinde halkçılık düşüncesinin izlerini görmek mümkündür.

4.Halkın eğitim ve öğretim ihtiyaçlarını sağlamak devletin başta gelen ödevlerindendir. Halk Evleri ve 1940-1954 yılları arasında kırsal kesimlerde kurulan Köy Enstitüleri de halkçılık uygulamasının bir göstergesidir.

5.Halkçı devlette iktisadi ve sosyal hayat, herkes için insanlık haysiyetine yaraşır bir yaşayış seviyesi sağlaması amacına göre düzenlenir. Devlet herkesin beden ve ruh sağlığı içinde yaşayabilmesini sağlamak ve tıbbi bakım sağlamakla ödevlidir. Devlet, halkın gereği gibi beslenmesi için gerekli tedbirleri alır.

6.Halkçı bir yönetimde herkes sosyal güvenlik hakkına sahiptir. Çalışma herkesin hakkı ve ödevidir. Her çalışan dinlenme hakkına sahiptir. İşçiler işverenle ekonomik ve sosyal durumlarını korumak ve düzeltmek amacıyla toplu sözleşme yapma hakkına sahiptir.

LAİKLİK İLKESİ

Laik sözcüğü Fransızca kökenli **Laic**'ten gelir. Sözcük anlamı, din işleriyle uğraşmayan kişi, dinsel olmayan düşünce ve kurum demektir. Genel olarak din ve devlet işlerinin bir birinden ayrılması, devlet yönetiminin dinsel kurallar dışında tutulmasıdır. Laiklik akılcılık ve ilimciliğin doğal bir sonucudur.

Laiklik ve laiklik için verilen savaşımın tarihi eski Yunana kadar uzanır. İlk etapta insanlık çok tanrılı dinlerin katılığından kurtulmak daha sonra Hristiyanlık dininin mutlak doğrucu tutumuna karşı direnmiştir. Hristiyanlık dini bu dünyadan çok öteki dünyaya yönelik bir din olduğu için geniş ölçüde devleti yönetmiyordu. İslamiyet'te ise durum tam tersineydi. Bundan dolayı İslam ülkelerinde laiklik anlayışı yeşerecek ortam bulamadı. Hâlbuki İslamiyet'in temelinde ve temel kaynaklarında laikliğe temel olacak hükümler vardır. Hz. Ömer'in: **"Allahın halkı hükümet eliyle idaresi, şariat yoluyla idaresinden daha geniştir."**sözü de bu hususu vurgulamaktadır. Atatürk Kurtuluş Savaşı'nın en etkili ve tehlikeli anlarında bile din savaşı ilan etme yoluna gitmemiştir.

Türk Devleti'ni Osmanlı yönetiminden ayıran devrimler laiklik ilkesinin yürürlüğe konulmasıyla başlar. Bu nedenle laiklik ilkesi cumhuriyetçilikle birlikte Atatürk devrimlerinin temelini oluşturur. Laiklik Türk toplumunun batılılaşması ve çağdaşlaşmasına ortam hazırlamıştır. Ayrıca bütünleştirici olduğu için dış müdahaleleri ve azınlık hakları dolayısıyla batılı devletlerin iç işlerimize müdahale etmelerini engellemiştir.

Egemenliğin kaynağını din yerine halka dayandıran laiklik, diğer alanlardaki uygulamalarda dayanak noktası olarak aklı ve bilimi referans alır. Bu açıdan herkesin üzerinde uzlaşabileceği bir payda oluşturur. Laiklik bu yönüyle bütünleştiricidir. Zaten ülkemizde hukuk ve benzeri alanlarda birlik laiklik ilkesiyle sağlanmıştır. Ancak laikleşme uzun bir zamana yayılmıştır. 10 Nisan 1928'de **"Türk devletinin dini İslam'dır."**maddesi anayasadan çıkartılarak laiklik için en son engel de kaldırılmıştır. Yine **"TBMM dini hükümleri yerine getirir."**cümlesi anayasadan çıkartılmıştır. Ayrıca milletvekillerinin ve cumhurbaşkanlarının ant içerken okudukları metinde yer alan dinsel sözler metinden çıkartılmıştır. 1937'de Laiklik ilkesinin anayasada yer almasıyla laikleşme süreci tamamlanmıştır.

Burada Latin alfabesinin kabulüne ayrı bir yer açmak lazım. Latin alfabesinin kabulü milliyetçilik ve laiklik ilkeleriyle uyumlu bir gelişmedir. Türkçeyi Arap harfleriyle yazmak, ulusallığa aykırı olduğu gibi laikliğe de uygun düşmez. Ulusal ve çağdaş bir eğitim başka bir dilin ABC'si ile verilemez. Üstelik Arap alfabesi geçmiş dönemleri simgelediği için kültür değişiminin özünü çeliştir.

Fransızca bir kelime olan laicus din adamları dışında kalan halk anlamına gelmektedir. İngilizce karşılığı secularity'dir 19.yüzyıldan itibaren yeni bir anlam kazanan Laicisime yani laiklik devlet yönetiminde herhangi bir dinin referans alınmamasını ve devletin dinler karşısında tarafsız olmasını savunan bir prensip haline gelmiştir. Bu anlayışta devletin resmi bir dini yoktur. Devlet tüm inanışlara ve dinlere eşit mesafededir. Laik devlette kişiler din, inanç ve ibadet özgürlüğüne sahiptirler.

Laiklik ilkesi diğer ilkelerle bir bütün oluşturarak onları destekleyici ve tamamlayıcı bir görevde üstlenir. Laiklik diğer ilkeleri bütünleyerek onları güçlendirir. Cumhuriyetçilik ilkesiyle birlikte Atatürk devrimlerinin temelini oluşturur. Çünkü bu ilkeler toplum tarafından benimsenmeden diğer ilkelerin hayata geçirilmesi çok zordur. Din ve mezhebe dayalı sınıf farklılıklarının ve kavgaların yaşandığı bir toplumda milli birliği sağlamak, millet ve halk olmak zordur. Din kaynaklı egemenlik anlayışına sahip bir ülkede demokratik bir cumhuriyetten söz etmek de aynı derecede zordur.

DEVLETÇİLİK İLKESİ

Devletçiliği tanımlamadan önce devleti tanımlamak gerekir. Devletlerin kuruluşu insanlık tarihi kadar eskidir. Nasıl kuruldukları konusunda tek ve kesin bir görüş yoktur. En yaygın görüşlerden biri Fransız bilgini **j.j.Russo'nun** ortaya attığı toplumsal sözleşme kavramıdır. Buna göre devlet özgürlük içinde yaşamak isteyen insanların kendi aralarında yaptıkları bir sözleşmeden doğmuştur.

Devletçilik ise bir ekonomik modeldir. En azından Türkiye’de bu şekilde uygulanmıştır. Devletçilik ve Türkiye’deki öyküsüne geçmeden dünyada kabul gören başlıca ekonomik sistemleri tanımak gerekir.

Batı Gelişme Modeli (Kapitalist Devlet): Temel öge rekabet ve kardır. Daha çok kazanma ve kar amaçlanır. Devlet bu yarışta düzenleyicidir, bireylerin hiçbir çalışmasına karışmaz. Bu modelin fikir babası İskoç filozof Adam Smith’tir.

Sovyet Modeli (Sosyalist Devlet): Bu model bireyciliğe ve kapitalizme karşıdır. Toplumculuğu savunur. Her türlü üretim aracı ve sermaye devletin elindedir. Üretimde amaç kar değil, toplumun gereksinimlerini karşılamaktır.

Karma Ekonomik Model: Hem özel, hem de toplum işletmeciliğine yer vererek bu iki yönetimi bir arada yürütmeye çalışmaktır. Bu yol gelişmekte olan veya az gelişmiş ülkelerde sanayi yatırımlarına olanak verdiğinden yararlı sonuçlar vermiştir.

Türk devletçiliği batının kapitalist kalkınma modelini tamamen reddetmez. Rusya’daki toplumcu model örnek alınsa da birebir aynısı değildir. Toplumcu ideolojinin kalkınmada devlete ağırlık veren yönlerinden esinlenilmiştir. Tam istihdam, enflasyonsuz hızlı büyüme, dış ödemeler dengesini sağlama, uluslar arası kredi kuruluşlarının ağırlarına takılmadan sanayileşme hedeflenmiştir. Görüldüğü gibi devletçilik batıdan alınan bir yenilik değildir. Türkiye’deki şartların zorunlu bir sonucudur.

1929 dünya ekonomik bunalımı Türkiye’de devletçiliğe dayalı bir ekonomik programın izlenmesini zorunlu hale getirmiştir. Türkiye’de 1923-1930 yılları arasında devlet ekonomide güdümcü değil daha çok düzenleyicidir. Bu dönem bir onarım ve arama havası içinde geçmiştir. Bu dönemde devletin el attığı en önemli işletme demiryollarıdır. 1929 küresel ekonomik krizi Türkiye’yi ekonomide yeni arayışlara itmiştir. 1929’da dünya kapitalizminin merkezlerinde patlak veren buhran, Türkiye gibi dünya ekonomisine hammadde satan ve mamul madde ithalatçısı durumunda olan ve kural olarak serbest piyasa modelini uygulayan ülkeleri olumsuz etkilemiştir. Bu buhran hammadde fiyatlarını sanayi ürünleri fiyatlarına göre daha fazla düşürmüştür. Bu nedenler dolayısıyla 1930-1939 döneminde Türkiye’de korumacı devletçi ekonomi politikası uygulandı. Sovyetler Birliği’nin 1929 ekonomik bunalımından etkilenmemesi Türkiye’nin devletçi ekonomik modele geçmesinin önemli etkenlerinden biri olmuştur. Fakat Türkiye’deki devletçilik Rusya’da olduğu gibi özel sektörü dışlamamıştır. Yatırımlar konusunda özel sektöre destek verilmiştir.

✓ 1930-1939 dönemi Türkiye’de devletçilik dönemidir. Türk ekonomisine canlılık ve etkinlik kazandıran devletçilik ilkesi bu dönemde uygulamaya girmiştir. Dönemin en belirgin özelliği tüm çalışmaların bir plana bağlanmış olmasıdır. 1930-1939 yılları arasında dış ticaret dengesi devamlı fazlalık vermiştir. En önemlisi bu başarılar dış kredilere başvurulmaksızın sağlanmıştır. Devletçilik sadece Türkiye’de değil Avrupa’nın gelişmiş kapitalist ülkelerinde de uygulanmıştır ve önemli başarılar elde edilmiştir. Örneğin Fransız otomobil devi Renault firması yakın zamanlara kadar bir devlet işletmesiydi.

Devletçilik diğer ilkelere biraz farklıdır. Uygulanıp uygulanmamasında diğer ilkelere olduğu gibi bir hassasiyet yoktur. Şöyle düşünebiliriz eğer Türkiye’de liberal ekonomik uygulamalar başarılı olsaydı ve 1929 ekonomik krizi olmasaydı belki de devletçi ekonomik modele ihtiyaç duyulmayacaktı. Ancak diğer taraftan şunu da unutmamalıyız halkçılık ilkesi devletçiliği zorunlu kılmaktadır. Bu açıdan devletçiliğe sosyal hukuk devleti anlayışının getirdiği bir ilke de denilebilir. Devletçilik devletin hayatın her alanında etkin olmasını sağlayarak sosyal barışın, sosyal adaletin ve güvenliğin sağlanmasında önemli rol oynamıştır.

✓ 1930’lu yıllarda Türkiye’de devletçiliğe o günün zorunluluklarından dolayı geçilmiştir. II. Dünya Savaşı’nın getirdiği yeni koşullar ekonomide uygulanan devletçilik ilkesinin değişmesine yol açmıştır. Devletçiliğin yerini özel girişimcilik almıştır. Ancak ülkemizde 1961 Anayasası devletçiliği yeniden ön plana çıkartmıştır. Bu amaçla Devlet Planlama Teşkilatı kurulmuştur.

Türkiye'deki devletçilik denemesinin ana hatlarıyla başarılı olduğu söylenebilir. Hatta Türkiye'de kapitalizmin gelişmesi bakımından çok daha elverişli bir ortam yarattığı ortaya çıkmıştır. Çünkü artan kamu yatırımları ve devlet ihaleleri devletle iş yapan sanayici ve benzeri kimseler için birikim imkânları yaratmıştır. Devletçilik uygulamaları sonucunda 1930-1939 yılları arasında dış ticaret dengemiz fazlalık verdiği gibi, dünya ekonomik bunalımında Türkiye dışarıdan kredi alınmadan %9 büyümeyi de başarmıştır. Sanayinin GSMH içindeki payı % 15'e ulaşmıştır. Bunun sonucunda dışa olan bağımlılık azalmıştır. Maden, dokuma, kâğıt, porselen, kimya ve benzeri alanlarda birçok sanayi kuruluşu kurulmuştur. Bu kuruluşlar bugünkü sanayimizin temelini oluşturmuştur.

1931 Kırıkkale Elektrik Santrali ve Çelik Fabrikası, 1934 Keçiborlu Kükürt T.A.Ş., 1934 Isparta Gülyağı Fabrikası, 1934 İzmit Paşabahçe Şişe ve Cam Fabrikası, 1934 İzmit Kâğıt Karton Fabrikası, 1935 Bursa Merinos Fabrikası, 1936 Nuri Demirağ Uçak Fabrikası, 1937 Malatya Bez Fabrikası, 1937 Karabük Demir Çelik Fabrikası, 1938 İzmir Klor Fabrikası gibi bir çok önemli sanayi kuruluşu kurulmuştur. Atatürk döneminde açılan fabrikalar sadece birer üretim merkezi olarak düşünülmemiştir. Bunun yanı sıra birer eğitim, kültür, sanat ve sosyal işlevleri olan merkezler olarak düşünülmüşlerdir.

Türkiye'de halkçılık eşliğinde bir devletçilik uygulanmıştır. Ekonomide yatırımlar kamu yararına yönelik olarak gerçekleştirilmiştir. Bu açıdan devletçilik, ekonomik kalkınmada bölgelerarası kalkınma farklarını giderici bir rolde üstlenir. Böylece halkçılık ilkesine katkıda bulunur. Bunu yaparken de ulusal burjuvaziyi de güçlendirmeye çalışmıştır. Diğer taraftan azınlıkların elinde olan sanayi ve ticaret hayatında, devletin etkinliğinin artırılması milliyetçilik anlayışıyla örtüşen bir devletçilik anlayışının uygulandığını gösterir.

Devletçiliğin Nitelikleri:

- ◆ Devlet ulusal ekonomiye yön verir.
- ◆ Devletin yatırımları daha çok özel girişimin gücünü aşan alanlara yöneliktir.
- ◆ Devlet emeğin korunmasında gerekli önlemleri alır. Emek-sermaye dengesinin iş yaşamını ve üretimi olumsuz yönde etkilememesine çalışır.
- ◆ Devlet gerekli görüldüğü zaman özel kuruluşları ya da şirketleri toplum yararına kamulaştırır.
- ◆ Kalkınma ve çağdaşlaşmayı gerçekleştirmek devletin temel görevidir.
- ◆ Devlet özel girişimciliğe saygılıdır. Ama bu özgürlüğün toplum yararına aykırı bir biçimde kullanılmasına izin vermez.
- ◆ Her türlü özel girişim devletin ön gördüğü plan doğrultusunda ve devlet denetiminde yapılır.
- ◆ Ulusal geliri kişiler ve bölgeler arasında adilane paylaşır.

Atatürk Devletçiliğinin Motifleri:

- Halkçılık eşliğinde bir devletçilik uygulanmıştır. Toprak reformu yapılması gerekliliği üzerinde durulması bu duruma örnek gösterilebilir.
- Halkın temel ihtiyaçlarının devlet tarafından karşılanmasını amaçlamıştır.
- Fırsat eşitliği sağlamada devleti görevli kabul eder.
- Sınıfsız ve imtiyazsız bir toplum amaçlamıştır.
- Planlı ekonomik programlarla hayata geçirilmiştir.
- Beş yıllık sanayi planları hazırlayarak dışa bağımlılık azaltılmaya çalışılmıştır.
- Bağımsız, ulusal ve güçlü bir ekonomik yapı oluşturulmaya çalışılmıştır.
- Ulusal endüstrinin kurulması sağlanmıştır.
- Türkiye'nin uluslar arası kredi ağlarına takılmadan sanayileşmesini sağlanmıştır.
- Kooperatifleşme özendirilmiştir.
- Batının kapitalist kalkınma modeli tamamen alınmamış, fakat tamamen reddedilmemiştir de. Rusya'daki toplumcu model örnek olarak benimsenmemiş; fakat toplumcu ideolojinin kalkınmada devlete ağırlık veren yönlerinden esinlenilmiştir.
- Bu ekonomik kalkınma modelinde temel amaç, tam istihdam, hızlı ve dengeli sermaye birikimi, dış ödemeler dengesinin sağlanması ve enflasyonsuz büyümedir.
- Türkiye'deki devletçilik tam liberal ve kolektivist olmayan bir modeldir.

Devletleştirme ve millileştirme bazen bir birlerinin yerine kullanılan kavramlardır. Bu durum soru çözerken (Özellikle Atatürk döneminde yapılan millileştirme çalışmaları konusunda) kimilerimizi devletçilik ve milliyetçilik ilkeleri arasında ikileme bırakmaktadır. Millileştirmelerle ilgili bir soru çözerken aklımıza ilk önce milliyetçiliğin gelmesi doğal ve aynı zamanda doğrudur; fakat devletçilik ilkesi büyük ve önemli yatırımların devlet eliyle gerçekleştirilmesinin yanı sıra aynı zamanda gerekli görüldüğünde devletin özel kuruluşları ya da şirketleri toplum yararına kamulaştırmasını da içerir. Bundan dolayı diğer konularda olduğu gibi bu konuda da ezberci anlayıştan uzak durmanızı tavsiye ederim. Bu tür sorulara vereceğimiz cevap sorunun soruluş biçimi ve ipuçlarıyla bağlantılıdır. Eğer soru millileştirmede milliyetçiliğe vurgu yapıyorsa cevap olarak milliyetçilik, ekonomik faktörlere ve kamu yararına vurgu yapıyorsa devletçiliği işaret ediyordur. Diğer taraftan Türkiye’de 1930’dan önce devletçilik diye bir politika olmadığı için 1930’dan önce yapılan devletleştirme ve kamulaştırma çalışmaları millileştirme adı altında ifade edilmektedir.

DEVİRİMCİLİK (İnkılâpçılık) İLKESİ

Kısa zamanda meydana gelen önemli ve köklü gelişmelere devrim diğer bir adıyla inkılâp denir. Devrim bir açıdan mevcut düzenin bir halk hareketi sonucunda zorla değiştirilip yerine yeni bir düzenin kurulmasıdır. Atatürk’e göre ise devrim; **Türk ulusunu son yüzyıllarda geri bırakmış olan kurumları yıkarak, yerlerine ulusun en yüksek uygarlığın gereklerine göre ilerlemesini sağlayacak yeni kurumları koymuş olmaktadır.**

Devrim sadece siyasal düzeni değiştirmekle kalmaz yeni düzene uygun bir yaşam tarzı ile hukuk kuralları da getirir. Bu yönüyle inkılâp birinci derecede hukuki bir olaydır. Devrim yenileşme ve gelişmenin durduğu, atılımın ve uygarlığın önünün tıkandığı geri kalmış toplumlarda daha çok görülür. Ortaya çıkan bir değişikliğin devrim olabilmesi için eskisine göre ileri ve olumlu bir nitelik taşıması gerekir. Bu yönüyle devrim hümanist bir eylemdir.

Uzun zaman sürecinde meydana gelen ve doğa yasası gereği kendiliğinden olan değişime ise evrim denir. Bir birleriyle benzer ve ilişkili olsa da devrim (inkılâp), ihtilal, reform, hükümet darbesi gibi kavramlar arasında önemli farklılıklar vardır.

İhtilal ile inkılâp aynı şey değildir. İhtilal devrimin hem bir nedeni, hem de ilk aşamasıdır. Üstelik devrime göre çok daha kısa süreli bir eylemdir. İhtilal mevcut düzeni değiştirmek amacıyla zor kullanılarak yapılan geniş halk hareketidir. Ancak bu hareket ayaklanmadan diğer bir deyişle isyandan farklıdır. İsyan genelde uzun sürmez ve devamlılık arz etmez; ihtilal ise belirli bir fikir hareketi sonucunda gerçekleşir. İhtilal inkılâbın bir safhasını teşkil eder. Yani her inkılâbın bir ihtilal aşaması vardır; fakat her ihtilal hareketi inkılâpla sonuçlanmayabilir. Türk inkılâbının ihtilal aşamasının Amasya Genelgesi ile başladığı kabul edilmektedir. Üzerinde durulması gereken diğer bir kavram da ıslahattır. İnkılâp ıslahattan da farklıdır. İslahat mevcut düzeni değiştirmez, ülkenin hukuk düzenine uygun olarak belirli alanlarda yapılır ve üstelik zorlayıcı değildir. Hükümet darbesi ise yönetimin ivedilikle ele geçirilmesidir. Uzun bir hazırlığı ve halkın desteğini gerektirmez. Daha çok yöneticilerle yönetime istekli olanların arasındaki bir çatışmanın ürünüdür. Hükümet darbeleri kısa sürelidir.

Devrimcilik yani inkılâpçılık Atatürk’ün sonuncu yani altıncı ilkesidir. Atatürk ilkeleri sayılırken cumhuriyetçilik, milliyetçilik, halkçılık, laiklik, devletçilik ve inkılâpçılık şeklinde sıralanır. Bu bir önem sıralaması değildir. Bu sıralama şekli ilkelerin kabul edilme diğer bir deyişle benimsenme sırasından kaynaklanır. Bu tür bir sıralama aynı zamanda ilkeler arasındaki ilişkileri de açıklamaya oldukça elverişlidir. Buna göre inkılâpçılık ilkesinin en sonda bulunmasının bir anlamı vardır. İnkılâpçılık ilkesinin en sonda olması diğer ilkelerin uygulanmasının bu ilke doğrultusunda olacağını gösterir. Bu durum Atatürk ilkelerinin durağan olmadığını zamana ve ihtiyaca göre değişime ve gelişmeye açık olduğunu gösterir. Ancak bu değişimin geriye dönük değil, ileriye ve daha iyiye dönük olması gerekmektedir.

Devrimcilik ilkesi 1937’de anayasada yer alırken sıralamada diğer ilkelere göre en sonda yer almıştır. Bunun anlamı öteki ilkelerin uygulanması devrimcilik doğrultusunda olacaktır. Atatürk’ün devrimcilik ilkesinin diğer ilkelerden bir diğer farkı da hiçbir zaman tam hedefe ulaşılabilmesidir. Çünkü değişim ve yenileşme sonsuz bir kavramdır.

Atatürk Devrimciliğinin Nitelikleri:

- ◆ Şimdiye kadar yapılmış olan devrim ve yeniliklere sahip çıkar.
- ◆ Yapılmış devrimlerin kalıplaşmasını, dondurulmasını ve toplumun gereksinimlerine cevap veremez duruma gelmesini önler.
- ◆ Düşünsel alanda yaratıcı görüşü içerir.
- ◆ Türk toplumunun çağdaş uygarlıklar seviyesine ulaştırılmasını amaçlar.

Kaynağını Türk Kurtuluş Savaşı'ndan alan Atatürk devriminin altı ilkesi; birlik, otorite, eşitlik, devleti güçlü kılma amaçlarına yönelik olarak Türkiye Cumhuriyeti'nin temel niteliği olarak benimsenmiş ve 1937 anayasasının ikinci maddesinde yer alarak ayrıca bir devlet modeli olmuştur. İlkeler 10 Mayıs 1937'de benimsenen sıra içinde açıklanmıştır.

Atatürk döneminde batı tarzında okullar açılması, kılık kıyafet alanında yapılan yenilikler, takvimde ve ölçü birimlerinde yapılan değişiklikler ve benzeri gelişmeler inkılâpçılık ilkesi ile ilgili yeniliklerdir.

Bu dersin adının İnkılâp Tarihi olmasından da anlaşılacağı üzere Atatürk dönemi ve bu dönemde gerçekleştirilen çalışmalar İnkılâp Tarihi olarak adlandırılmaktadır. Bu açıdan bu dönemde çeşitli ilkeler doğrultusunda yapılan inkılâplar ve yenilikler aynı zamanda inkılâpçılık ilkesi içerisinde de değerlendirilir. Bu sebepten dolayı sınavlarda **Atatürk'ün yaptığı aşağıdaki inkılâplardan hangileri inkılâpçılık ilkesiyle ilgilidir** şeklindeki sorulardan ziyade genelde Atatürk'ün çeşitli vesilelerle çeşitli yer ve zamanlarda söylediği sözlerin ya da yaptığı çalışmaların konu edildiği parçalara yer verilmektedir. Bu parçalarda geçen değişim, gelişim, yenilik, ilerleme, çağdaşlaşma ve modernleşme ile ilgili ifadeler inkılâpçılık ilkesini işaret etmektedir.

B.2.Bütünleyici İlkeler

Bu ilkeler temel ilkelerin anlamlarını açıklayıcı ve bütünleyici nitelikteki ilkelerdir. Başlıca bütünleyici ilkeler şunlardır.

Ulusal (Milli) Egemenlik: Kişi ve sınıf egemenliği yerine ulus egemenliğini temele aldığı için cumhuriyetçiliği bütünler. Ulusun temel alınması yönüyle aynı zamanda milliyetçilik ve halkçılık ilkelerini de bütünler.

Ulusal Bağımsızlık: Bağımsızlığı amaç edindiği için milliyetçilik ilkesini bütünler.

Milli Birlik ve Beraberlik: Bütünleşmeyi ve dayanışmayı hedeflemesi açısından halkçılık ilkesini, siyasi, ekonomik ve benzeri alanlarda güçlü bir ulusal devletin kurulmasını hedeflediği için milliyetçilik ilkesini bütünlemektedir.

Akılcılık ve Bilimsellik: Felsefi bir akım olarak Türk inkılâbının temelini oluşturur. Akılcılık ve bilimsellik Atatürk ilkelerinin genel bir özelliğidir; fakat öncelikli olarak laiklik ilkesini bütünlemektedir.

Çağdaşlaşma ve Batılılaşma: Türk milletini muasır medeniyetler seviyesine çıkarmayı amaçlar. Devletin ve toplumun yapısını çağın yeniliklerine göre yenilemesi, eski kurum ve kuralları sona erdirmesi ve yerine yenilerini getirmesi dolayısıyla **inkılâpçılık** ilkesini bütünler. Diğer taraftan dinsel kurallar yerine çağdaş değerlerin benimsenmesi yönüyle de **laiklik** ilkesini bütünler.

Yurtta Barış-Dünyada Barış: Halkçılık ve milliyetçilik ilkelerini bütünler. Yurtta barış ilkesi halkçılık ilkesiyle, dünyada barış ilkesi ise ulusların bağımsızlığına ve haklarına saygı duymakla gerçekleşeceğinden milliyetçilik ilkesiyle ilgilidir.

İnsan ve İnsanlık Servisi (Hümanizm): Bu ilke aslında bütün ilkeleri bütünler. **İnsan sevgisi**, ülkemizin içerisi açısından düşünüldüğünde öncelikle halkçılık ilkesiyle, dışta yani uluslar arası alanda düşünüldüğünde ise milliyetçilik ilkesiyle ilgilidir. Atatürk bu konuda: **”Biz kimsenin düşmanı değiliz, yalnız insanlığın düşmanının düşmanınız”** demiştir.

Özgürlük Ve Bağımsızlık: Milliyetçilik ilkesini bütünler.

ATATÜRK İLKELERİ

İLKELER	ANAHTAR SÖZCÜK	TEMEL İNKILÂPLAR	BÜTÜNLEYİCİ İLKELER
CUMHURİYETÇİLİK	<ul style="list-style-type: none"> ● Ulusal egemenlik. ● Ulusal irade. ● Seçim. ● Çok partili rejim, ● Seçme ve seçilme. ● Yönetimle ilgili çalışmalar. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ TBMM'nin açılması. ■ Saltanatın kaldırılması. ■ Cumhuriyetin ilan edilmesi, ■ Halifeliğin kaldırılması. ■ Kadınlara seçme ve seçilme hakkının verilmesi. ■ 1921-1924 anayasalarının kabul edilmesi. ■ Ordunun siyasetten ayrılması, ■ Çok partili hayata geçiş denemeleri. 	<ul style="list-style-type: none"> ✗ Ulusal egemenlik. ✗ Akılcılık ve bilimsellik
MİLLİYETÇİLİK	<ul style="list-style-type: none"> ● Tarih birliği. ● Ortak vatan. ● Ortak dil. ● Ortak kader. ● Siyasal varlıkta birliktelik önemlidir. ● Kültürel milliyetçilik ön plandadır. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ İzmir İktisat Kongresi, ■ Tevhidi-i Tedrisat Kanunu. ■ Kabotaj Kanunu. ■ Kapitülasyonların kaldırılması. ■ Türk Tarih Kurumu'nun kurulması ■ Türk Dil Kurumu'nun kurulması. ■ Koruyucu gümrük yasasının çıkarılması, ■ Reji idaresinin millileştirilmesi, ■ Yabancılarla ait işletmelerin satın alınması. 	<ul style="list-style-type: none"> ✗ Ulusal birlik ve beraberlik, ✗ Ülke bütünlüğü. ✗ Yurtta barış dünyada barış. ✗ İnsan ve insanlık sevgisi,
HALKÇILIK	<ul style="list-style-type: none"> ● Eşitlik ● Ayrıcalıkların kaldırılması. ● Dayanışma. ● Sosyal devlet. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Aşar vergisinin kaldırılması. ■ Türk Medeni Kanunu'nun kabul edilmesi, ■ Millet mekteplerinin açılması, ■ Soyadı kanununun çıkarılması, ■ Kadınlara siyasal haklar tanınması. ■ Kılık-kıyafetlerle ilgili kanunlar. 	<ul style="list-style-type: none"> ✗ İnsan ve insanlık sevgisi, ✗ Yurtta barış, dünyada barış.

LAİKLİK	<ul style="list-style-type: none"> ● Akılcılık ve bilimsellik ● Din ve devlet işlerinin bir birinden ayrılması. ● Din ve vicdan özgürlüğü. ● Devlet düzeninin ve hukuk kurallarının dine dayandırılmaması. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Saltanatın kaldırılması. ■ Halifeliğin kaldırılması. ■ Şeriye ve Evkaf Vekâleti'nin kaldırılması. ■ Tevhid-i Tedrisat Kanunu. ■ Tekke, zaviye ve türbelerin kapatılması, ■ Türk Medeni Kanunu'nun kabulü, ■ Maarif teşkilatının kurulması, ■ Anayasadan devletin dini İslam'dır maddesinin çıkarılması. ■ Anayasaya laiklik ilkesinin eklenmesi, 	<ul style="list-style-type: none"> ✗ Akılcılık ve Bilimsellik, ✗ Çağdaşlaşma ve Batılılaşma.
DEVLETÇİLİK	<ul style="list-style-type: none"> ● Ekonomi ● Yatırım ● Kamulaştırma ● Devletin ekonomide yönlendirici olması, ● Özel sektörün dışlanmaması, 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Birinci ve ikinci beş yıllık kalkınma planları. ■ KİT'lerin kurulması. ■ Yabancı işletmeleri, ulusallaştırılması, ■ Kabotaj hakkının yabancılardan alınması, 	<ul style="list-style-type: none"> ✗ Bağımsızlık
İNKILÂPÇILIK	<ul style="list-style-type: none"> ● Çağdaşlaşma ● Yenilik ● Değişim 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Bütün inkılâplar. 	<ul style="list-style-type: none"> ✗ Çağdaşlaşma ve Batılılaşma.

